

Remissvar Regler om livscykel-GWP och gränsvärden för byggnaders klimatpåverkan

Diarienummer: LI2026/01167

Introduktion

IVL Svenska Miljöinstitutet tackar för möjligheten att lämna synpunkter på rubricerade underlag. Vidare anges IVL Svenska Miljöinstitutet som IVL eller "vi".

IVL bedriver forskning och konsultverksamhet om byggnaders klimatpåverkan, livscykelanalys, klimatdata och cirkulära materialflöden. IVL utvecklar också digitala tjänster och samverkansplattformar som Centrum för Cirkulärt Byggaende och Byggsektorns Miljöberäkningsplattform. Genom alla dessa verksamheter samverkar IVL löpande med byggherrar, fastighetsägare, entreprenörer, konsulter, materialleverantörer, kommuner och myndigheter.

Sammanfattning

IVL står bakom ett införande av regler för full livscykel-GWP och gränsvärden för byggnaders klimatpåverkan. Vi har dock kommentarer som utvecklas närmare längre ned i vårt svar och som kan sammanfattas i följande punkter:

- Reglerna behöver ge tydligare incitament för bevarande, livslängdsförlängning och återbruk
- Reglerna bör omfatta även renoverings-, ombyggnads- och tillbyggnadsprojekt
- Gränsvärdena bör beslutas enligt alternativ 1
- Gränsvärdena bör skärpas oftare än vart femte år
- Nuvarande regler om klimatdeklaration bör gälla fram till dess att det nya regelverket träder i kraft

- Verifiering och spårbarhet för mängder, produkter och klimatdata behöver stärkas
- Nationellt stöd behövs för att säkerställa en likvärdig kommunal tillsyn
- Sanktionsavgifternas styrande effekt behöver analyseras ytterligare

Större beaktande bör göras avseende cirkulärt byggande

IVL bedömer att förslaget i sin nuvarande utformning inte i tillräcklig utsträckning beaktar cirkulärt byggande och cirkulär ekonomi. Det saknas tydliga resonemang om hur regelverket kan stödja bevarande, återbruk, livslängdsförlängning, demonterbarhet, materialeffektivitet och andra processer som bidrar till minskad resursanvändning och klimatpåverkan över tid.

En potentialstudie¹ inom Bruka Halland visar exempelvis att bevarande av byggnaders stomme kan minska klimatpåverkan med 60 procent och avfallsmängderna med närmare 80 procent jämfört med rivning och nybyggnation. Studien visar även att återbruk kan ge ytterligare betydande miljövinster. Störst potential uppnås genom att kombinera bevarande och återbruk utifrån byggnadens och materialens förutsättningar.

IVL ser behov av att Boverket vidare utreder hur cirkulära processer kan hanteras och uppmuntras inom ramen för kommande regler. Exempel på frågor, utan att vara uttömmande, som bör analyseras är:

- Hur livslängdsförlängande åtgärder för byggnader och byggprodukter kan beaktas i regelverket.
- Hur möjligheten till framtida demontering och återanvändning kan beaktas
- Hur återbrukade byggprodukter ska värderas
- Hur modul D kan användas på ett metodmässigt robust och jämförbart sätt för såväl materialåtervinning som återbruk

Behovet av metodutveckling undersöks även inom det pågående projektet LCA + Cirkularitet², där olika sätt att integrera och synliggöra cirkulära strategier i byggnaders klimatberäkningar utvecklas och testas.

¹ Andersson, J., Johansson, S., Mawlayi, F. & Moberg, S. (2025). *Återbruk och cirkulär affärsutveckling i den halländska bygg- och fastighetssektorn*. IVL Svenska Miljöinstitutet, rapport C879.

² <https://www.ivl.se/vart-erbjudande/forskning/cirkulara-floden/cirkularitet-i-byggnaders-klimatberakningar.html>

Boverket bör även utreda stöd och vägledning som underlättar för branschen att arbeta med cirkulära lösningar, exempelvis standardiserade arbetssätt för inventering, dokumentation, spårbarhet och klimatberäkning av återbrukade material.

ROT-projekt bör inkluderas i den nya lagstiftningen

Eftersom 30% av de totala utsläppen av växthusgaser från bygg- och fastighetssektorn kan härledas från renovering, om- och tillbyggnad³ (ROT-projekt) är det av största vikt att även denna typ av byggprojekt inkluderas i kommande regelverk.

Vi är medvetna om att det kan föreligga utmaningar att reglera denna typ av byggprojekt, men om de totala utsläppen av växthusgaser från bygg- och fastighetssektorn ska minska måste ROT-projekt inkluderas. IVL anser därför att vidare undersökning måste göras för att hitta sätt att inkludera fler projekttyper.

Svensk bygg- och fastighetssektor har under de senaste åren utvecklat både metoder och praktisk erfarenhet av klimatberäkningar för ROT-arbete genom forskningsprojekt, frivilliga initiativ och beställarkrav. Några exempel är Klimatkrav till rimlig kostnad ROT⁴, arbetet med klimatberäkningsanvisningar för ROT inom CoBuild NetZero⁵ samt LFM30:s beräkningsanvisningar⁶. IVL bedömer därför att det finns goda förutsättningar att successivt utveckla och införa klimatkrav även för ROT-projekt.

Det bör även analyseras hur befintliga byggdelar, återbruk, rivningsflöden och åtgärder som förlänger byggnadens livslängd ska hanteras metodmässigt, så att regelverket inte motverkar bevarande och resurseffektivitet utan i stället ger incitament till klimatsmarta val i befintligt byggnadsbestånd.

³ Boverket (2024). Utsläpp av växthusgaser från bygg- och fastighetssektorn.

<https://www.boverket.se/sv/byggande/hallbart-byggande-och-forvaltning/miljoindikatorer---aktuell-status/vaxthusgaser/> Hämtad 2024-05-14.

⁴ <https://www.ivl.se/press/pressmeddelanden/2022-12-07-vagledning-ska-minska-klimatpaverkan-vid-renovering-och-ombyggnation.html>

⁵ <https://innovation.helsingborg.se/program/cobuild-netzero/>

⁶ <https://lfm30.se/mot-malet/metod-for-klimatbudget-berakningsanvisningar/>

Införandet av gränsvärden är positivt men bör skärpas

IVL ser positivt på införandet av gränsvärden avseende byggnaders klimatpåverkan men förordar att gränsvärden införs enligt rapportens alternativ 1.

Bygg- och fastighetssektorn står för cirka 20% av Sveriges totala utsläpp av växthusgaser och har därför en viktig roll i Sveriges klimatomställning. Om gränsvärdena blir för högt satta kommer de inte driva den förändring och den omställning som Sverige måste bidra med för att förhindra fortsatta globala temperaturhöjningar.

Vår bedömning från forskningsprojekt, konsultuppdrag och branschinitiativ är att byggsektorn har både teknik, kunskap och ambition att klara mer ambitiösa gränsvärden. Detta speglas också i färdplanen för bygg- och anläggningssektorn⁷ där mål om halvering av sektorns klimatpåverkan är satt till år 2030 och nettonollutsläpp 2045 följer remissens alternativ 1.

Det syns också i organisationer och branschinitiativ som Reduction Roadmap Sverige⁸ som har samlat en betydande mängd aktörer från byggsektorn som önskar kravställning på mer ambitiösa gränsvärden.

För att regelverket ska bidra till faktisk omställning behöver gränsvärdena sättas så att de premierar de aktörer som redan arbetar systematiskt med klimatförbättringar och samtidigt ger en tydlig signal till övriga marknaden om vilken riktning som krävs. Ett alltför försiktigt införande riskerar att fördröja utvecklingen av klimatsmarta lösningar och därmed minska regelverkets betydelse som verktyg för att nå nationella och branschgemensamma klimatmål.

Mer ambitiösa gränsvärden skulle med stor sannolikhet också bidra till ökad efterfrågan på verifierade klimatdata, stärkt kvalitet i klimatberäkningar och större engagemang i bevarande, återbruk och cirkulära processer.

Mer ambitiösa gränsvärden kommer sannolikt medföra större utmaningar för små företag än stora, och IVL anser därför att ytterligare satsningar bör göras för att

⁷ Fossilfritt Sverige (2024). Färdplan för Fossilfri konkurrenskraft. Bygg- och anläggningssektorn. Februari 2024.
<https://fossilfritt Sverige.se/roadmap/bygg-och-anlaggningssektorn/>

⁸ Reduction Roadmap Sverige, <https://reductionroadmap.se/> Hämtad 2026-10-19

stötta just små- och medelstora företags arbete i processutveckling och kunskapsstöd.

Skärpningstakten för gränsvärden bör ses över

IVL bedömer det som sannolikt att fem år är en alltför lång period mellan justeringar av gränsvärdena, och särskilt om de i remissen föreslagna nivåerna för gränsvärden enligt alternativ 2 implementeras.

Forskning som exempelvis Mistra Carbon Exit⁹ visar att klimatpåverkan från byggnade med rätt omställning i bransch och värdekedjor kan reduceras kraftigt genom redan existerande teknik och arbetssätt. Utvecklingen av klimatförbättrade material, produktionsprocesser, klimatdata, digitala verktyg och cirkulära lösningar sker dessutom i hög takt, vilket innebär att gränsvärden riskerar att bli inaktuella om de ligger fast under en längre period.

Boverket bör därför oftare än vart femte år utvärdera utvecklingen av teknik, material, produktionsprocesser, klimatdata och marknadsförutsättningar samt pröva behovet av skärpta gränsvärden. Regelverket bör också utformas så att gränsvärden kan justeras oftare än vart femte år om utvecklingen motiverar det. Detta skulle skapa bättre förutsättningar för att säkerställa att gränsvärdena speglar den faktiska utvecklingen i sektorn och samtidigt ge tydligare incitament för innovation och omställning.

Nuvarande lagstiftning bör gälla tills nya regler träder i kraft

IVL anser att den nuvarande lagen om klimatdeklaration för byggnader bör behållas fram till dess att ett nytt regelverk träder i kraft. Det är viktigt att undvika ett glapp i styrningen, eftersom klimatdeklarationerna redan har etablerat strukturer, arbetssätt och förväntningar i branschen. Om nuvarande lagstiftning upphävs i förtid finns en risk att den kontinuitet som byggts upp runt klimatberäkningar försvagas.

Ett förtida upphävande skulle också skapa osäkerhet om vilka krav som gäller under övergångsperioden. För att upprätthålla förtroendet för regelverket och

⁹ Karlsson, I. (2024). *Achieving net-zero carbon emissions in construction supply chains: Analysis of pathways towards decarbonization of buildings and transport infrastructure*. Doktorsavhandling, Chalmers tekniska högskola

säkerställa att branschen fortsätter att utveckla kompetens, dataunderlag och digitala processer bör dagens krav kvarstå tills de ersätts av nya regelverk.

Utökat fokus på verifiering behövs

Genom erfarenheter från branschgemensamma omställningsprojekt som Miljödata Nu¹⁰ och innovationsprojekt som Atlas¹¹ bedömer vi att mer arbete inom myndigheter och branscher behövs för att hantera verifiering av inköpt, inbyggt och beräknat material. Det finns exempelvis stor potential i utökad användning av digitala följesedlar och stödsystem som kan hjälpa olika aktörer att hantera utmaningar kopplade till just verifiering.

Reglerna bör tydliggöra vilka uppgifter som behöver kunna verifieras och vilken spårbarhet som ska finnas mellan klimatberäkningen, produktens klimatdata, inköpta mängder och faktiskt inbyggda produkter. Digitala följesedlar, produktidentifierare och standardiserade informationsformat bör utredas som verktyg för att minska manuell hantering och stärka granskningsspåret.

Utan verifierbara data riskerar gränsvärden att bli ett styrmedel för beräkningar snarare än för verkliga utsläpp.

Utred sanktionsavgifternas omfattning

IVL ser ett behov av att ytterligare utreda om de föreslagna sanktionsavgifterna kommer att få tillräcklig styrande effekt.

För att regelverket ska fungera som ett effektivt klimatpolitiskt styrmedel behöver sanktionerna vara utformade så att det inte blir mer fördelaktigt att betala en avgift än att genomföra de åtgärder som krävs för att uppfylla gränsvärdena. Om avgifterna sätts för lågt finns en risk att de betraktas som en hanterbar kostnad i projektbudgeten, snarare än som ett tydligt incitament att minska byggnadens klimatpåverkan. Det är särskilt viktigt i stora byggprojekt där sanktionsavgiften blir liten i förhållande till projektets totala kostnad.

Frågetecken rörande kvalitetssäkring återstår

IVL ser ett behov av att tydliggöra hur kvaliteten i klimatberäkningar ska säkerställas när tillsynsansvaret ligger hos kommunerna.

¹⁰ <https://byggforetagen.se/miljodata-nu/> Hämtad 2026-10-19

¹¹ <https://building-atlas.se> Hämtad 2026-10-19

IVL föreslår därför att Boverket vidare utreder behovet av nationellt stöd, exempelvis i form av vägledningar, digitala kontrollfunktioner, standardiserade granskningsrutiner, utbildningsinsatser och möjlighet till en samordnad expertfunktion. Ett sådant stöd skulle kunna bidra till högre kvalitet i klimatberäkningarna, mer enhetlig tillämpning och ökad tillit till dessa som styrmedel.

Klimatberäkningar är komplexa och bygger på flera metodval, antaganden och datakällor som kan ha stor påverkan på resultatet: val av generiska klimatdata eller produktspecifika EPD:er, hantering av mängder, systemgränser och byggdelar samt tolkning av regler för olika livscykelkedan. För att regelverket ska bli rättssäkert och likvärdigt behöver det vara tydligt vilka delar av beräkningen som kommunen förväntas granska, vilken kompetens som krävs och vilket stöd som ska finnas för att bedöma rimlighet, fullständighet och spårbarhet i underlaget.

Det är särskilt viktigt att analysera hur mindre kommuner ska kunna genomföra kvalitetsgranskning på ett likvärdigt sätt som större kommuner med mer omfattande resurser och specialistkompetens. Om tillsynen blir beroende av varje kommuns egna förutsättningar finns en risk för varierande bedömningar, administrativ osäkerhet och olika kravbild för byggherrar i olika delar av landet.

Stockholm, den 22 oktober 2026

IVL Svenska Miljöinstitutet AB

Beslut om detta yttrande har fattats av VD John Rune Nielsen.

Yttrandet har utarbetats av Pelle Beckman, Carina Loh Lindholm, Sandra Moberg, Bojana Petrovic, Åsa Romson, Armin Taheri och Åse Togerö.

Kontaktperson:

Pelle Beckman, pelle.beckman@ivl.se